

בית משפט השלום בתל אביב – יפו

בס"ד

ת"א 4205-01-14 ק. נ' מדינת ישראל ואח'

לפני כבוד השופט בכיר ד"ר מנחם (מריו) קליין

התובעת: ס. ק. (המשיבה)

נגד

- הנתבעים:**
1. מדינת ישראל (המבקשת)
 2. כב' הרב דב דומב
 3. כב' הרב יצחק אלמליח/
 4. כב' הרב צבי בן יעקב/
 5. כב' הרב אבירן הלוי (המבקשים)
 6. ידידיה הרציג

החלטה

"...פשיטא שחייבים לפרוע לו לראובן כל מה שיתברר בעדים שהפסידוהו..."

שו"ת דברי דיבות, סימן כלב, רבי יצחק אדרבי [מאה 16]

רקע וטענות הצדדים

בפניי בקשה לסילוק על הסף במסגרת תביעת נזיקין. התובעת, ילידת 1981, טוענת שבעקבות הליך הגירושין שעברה בשנת 2007 נגרמו לה נזקי גוף ונפש. היא מייחסת את נזקיה למעשים ולמחדלים של נתבעים כולם כתוצאה מחריגה מנוהלים ואף ממעשים פלילים כפי שהם משתקפים הן בהליך הפלילי והן בהליך המשמעותי שהתנהל בעקבות האירועים הנ"ל.

ההליך הנוכחי החל דרכו בביהמ"ש המחוזי, אך לאחר תיקון סכום התביעה הועבר לביהמ"ש השלום. משלא הצליחו הצדדים להגיע לידי הסדר גישור (ואני מצר על כך) אין מנוס מלהכריע בתיק לגופו של עניין וקודם כל בבקשות לסילוק על הסף.

בכתב ההגנה מטעם הנתבעת 1 (להלן: "המבקשת") והנתבעים 3-5 (להלן: "המבקשים") טוענים הם כי התביעה נגדם דינה להידחות על הסף.

בית משפט השלום בתל אביב – יפו

בס"ד

ת"א 4205-01-14 ק. נ' מדינת ישראל ואח'

לפני כבוד השופט בכיר ד"ר מנחם (מריו) קליין

טענות המבקשים

לטענת המבקשים יש לדחות את התביעה נגדם מחמת חסינות שיפוטית מכח סעיף 8 לפקודת הנזיקין. חסינות זו מוסרת רק במקרים קיצוניים שאינם מתקיימים במקרה שלפנינו ומשכך יש לסלק את התובענה נגדם על הסף מתוקף סמכותו של בית המשפט לפי הוראות תקנות 100 ו-101 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984.

טענות המבקשת

נתבעת 1 מבקשת לדחות על הסף את התביעה נגדה וטוענת לחסיון המדינה בנוגע למעשי הדיינים. בנוגע למעשיו של נתבע 2 טוענת המדינה שאין להטיל עליה אחריות שלוחית למעשי הפרטיים של הרב דומב נתבע מס' 2, שחרג מסמכויותיו ודרך התנהלות החוקית.

תגובת התובעת

לטענת התובעת מעשי הנתבעים 3-5 ואולי אף עובדים נוספים של הנתבעת 1 וכן הפיקוח עליהם המוטל על נתבעת מס' 1 אינם פעולה משפטית אלא פעולה מנהלית שאין החסינות חלה עליה. לחלופין טענה התביעה שמעשיהם חמורים בצורה כזו המסירה הן את החסינות השיפוטית והן את חסינות המדינה.

לעניין חסינות המדינה על פעולותיו של נתבע 2 טוענת התובעת כי אף לשיטת הנתבעת 1 ניצל הדיין דומב את סמכותו לרעה כך שפעל לכאורה "בכובעו השיפוטי" ומשכך ניתן להגיש תביעה שילוחית נגד המדינה.

תשובת ההגנה/ המבקשים

בתשובתה לתגובת התובעת לבקשה לסילוף על הסף חידדה ב"כ הנתבעת המלומדת את טענותיה והסתמכה על ההלכה שנקבעה בע"א 56740-10-13 עו"ד שטוב נ' אברהם שינפלד ואח' (פורסם בנבו) וטענה שאחריות המדינה חלה רק במקרים של כשל מערכתי מנהלתי או לקונה מנהלית וכן טענה שדו"ח מבקר פנים מיום 14.10.07 שצורף כנספח לכתב התביעה

בית משפט השלום בתל אביב – יפו

בס"ד

ת"א 4205-01-14 ק. נ' מדינת ישראל ואח'

לפני כבוד השופט בכיר ד"ר מנחם (מריו) קליין

בקשר לכשלים בפתיחת תיק הגירושין בבית הדין, ועליו מסתמכת התביעה, אינו קביל כראיה במסגרת הליך שיפוטי.

דיון והכרעה

זכות הגישה לערכאות וטענות סילוק על הסף

בבואנו לדון בבקשות אשר תכליתן היא לסלק את תביעתה של תובעת על הסף ומבלי שהיא נדונה לגופו של עניין, עלינו להביא בחשבון כי זכותו של אדם לבור טענותיו בפני ערכאות משפטיות הפכה משנת 1992 לזכות יסוד חוקתית המעוגנת בחוק יסוד – כבוד האדם וחירותו. זכות הגישה לערכאות מעוגנת היא אף בדין העברי (ראו רמב"ם, הלכות סנהדרין כ"ד). על הדין החובה לרדת לעומקו של דין, ובית הדין היהודי לא יסלק תביעה על הסף מבלי שהצדדים הביאו בפניו את טענותיהם, כפי שמציין פרופ' א. שוחטמן בספרו "סדר הדין", הוצאת מורשת המשפט בישראל, תשמ"ח 1988, עמ' 164 :

"משהוגשה תביעה לביה"ד, אין ביה"ד רשאי לסרב לדון בה. אם החלו הצדדים לטעון בפני ביה"ד, ואין זה משנה מהו נשוא הדיון, שוב אין ביה"ד יכול להסתלק מן הדיון".

בארצות בהם חל המשפט הרומנו-גרמני משתדלים שלא לסלק תביעות על הסף, למשל בטענת התיישנות כשהן מאבחנים בין PRESCRICAO לבין DECADENCIA ראה : - 189 ARTIGOS CODICO CIVIL BRASILEIRO, 2002 211 {סעיפים 189-211 לקוד האזרחי הברזילאי, וראו גם סעיף 1.973 לקוד האזרחי הספרדי} וכך גם ההיענות ל DEMURRER בעילת ה- STATUTE OF LIMITATIONS במשפט האמריקאי מצומצמת לעומת ה- MOTION TO DISMISS שבמשפט המקובל האנגלי (ראו : J. Leubsdorf, "Constitutional Civil Procedure", 63 Tex.L. (Rev.)(1984), 579).

ברבות השנים, המשפט הישראלי, הלך והתנתק מהנוקשות הפרוצדוראלית הבריטית (ראה לעניין זה את דו"ח הלורד WOOLF אשר הגיש את המלצותיו ב: "Draft Civil Proceedings

בית משפט השלום בתל אביב – יפו

בס"ד

ת"א 4205-01-14 ק. נ' מדינת ישראל ואח'

לפני כבוד השופט בכיר ד"ר מנחם (מריו) קליין

Rules "ACCESS TO JUSTICE" ומנחם קליין ואביעד איגרא, "סדר דין מהיר בבתי משפט השלום" (מהדורה שלישית) בהוצאת נבו הוצאות לאור [2016], עמ' 23-26. תחת זאת, גברה הנטייה שלא להיעתר לבקשות לסילוק תובענות על הסף, ולעשות כן במשורה, מן הטעם שיש ליתן לתובע את יומו בבית המשפט, כשחסימת דרכו לערכאות מהווה פגיעה בזכות חוקתית.

בתי המשפט במדינת ישראל כיום, כמדיניות שיפוטית מוצהרת, נוטים שלא לחסום את זכות הגישה לערכאות. הגישה המקובלת היום היא כי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו מכיר בזכות הפניה לבית המשפט הכוללת את הזכות להליך הוגן בזכות חוקתית (ראו א' ברק, "כבוד האדם בזכות חוקתית", הפרקליט מא (תשנ"ד) 271, 280). יש הרואים בזכות הגישה לערכאות חלק מזכות הקניין (כך למשל קבע בית המשפט העליון בארה"ב בעניין **Logan v. Zimmerman** 422, 428-33 (1982) 455 U.S. Brush Co.). אחרים רואים בכך חלק מכבוד האדם (ש' לוי, "חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו וסדרי הדין האזרחיים", הפרקליט מב (תשנ"ה-1995), בעמ' 454).

משכך, לא בנקל בית המשפט יורה על סילוק התובענה על הסף טרם שמיעת הראיות - פן יאיין את זכותו של בעל הדין להביא את ריבו בפני בית המשפט, שכאמור היא זכות החוקתית (ע"א 1747/04 אנואר אלפי נ' יעקב לב [20/12/05]; רע"א 359/06 עו"ד מועיין נ' עו"ד פרג' [26/4/06], וראו גם ע"א 733/95 ארפל אלומיניום בע"מ נ' קליל תעשיות בע"מ, פ"ד נא(3), 577, וכן י' רבין, "זכות הגישה לערכאות כזכות חוקתית" (תשנ"ח-1988), 142; י' רבין, "זכות הגישה לערכאות – מזכות רגילה לזכות חוקתית" המשפט ה' (תשס"א-2000) 217).

עניין קבילות דו"ח ביקורת מבקר פנים של הנהלת בתי הדין

ב"כ התובעת המלומד בטיעונו מפנה לממצאים ולמסקנות של מבקר הפנים בדו"ח שהוגש ביום 14.10.07 על הנהלת בתי הדין (ראו למשל סעיפים 12, 13, 14, 15 לטיעונו). ב"כ המדינה המלומדת התקוממה כלפי השימוש בדו"ח הנ"ל שאינו קביל כראייה בהתאם לסעיף 10 לחוק הביקורת הפנימית, תשנ"ב – 1992.

במאמרי "שחיקת עיקרון אי קבילות חומרי ביקורת פנים בבית משפט" {פורסם בכתב העת "עיונים בביקורת פנים" [7/2016] בעריכת עו"ד אלון קוחלני וכן ב"נבו" וב"פסקדין"} ציינתי שמגמת הפסיקה בקשר לפרשנות סעיף 10 לחוק הביקורת הפנימית (לעומת פרשנות סעיף 30

בית משפט השלום בתל אביב – יפו

בס"ד

ת"א 4205-01-14 ק. נ' מדינת ישראל ואח'

לפני כבוד השופט בכיר ד"ר מנחם (מריו) קליין

לחוק מבקר המדינה) היא מורכבת. יש שופטים המעניקים פרשנות דווקנית להוראות אי קבילות חומרי ביקורת פנים ולא מוכנים לאשר הגשת מסמך או השמעת עדות המתייחסים לחומרי הביקורת ומידע ששימש מבקר פנים בעבודת הביקורת. ראוי לציין ששופטי בתי הדין לעבודה הינם חוד החנית של גישה פרשנית זו. ניתן לשער שהבנתם את מורכבות יחסי העבודה בתוך הארגון ורגישותם למעמד מבקר הפנים ותפקידו משפיע על כך. עם זאת, רבים השופטים שבחרו, בשם עקרון ההגעה לחקר האמת בהליך השיפוטי, לתת פרשנות מצמצמת להוראות סעיף 10 ולאפשר עדויות ישירות בקשר לדו"חות ביקורת פנים וגם הגשתם של חומרי ביקורת בהליכים משפטיים. הדבר נעשה דרך "טכניקת האבחנה".

כך למשל בתא (ת"א) 1931/00 **שטרית שמעון נ' אריסון השקעות בע"מ** (19/7/2002), **השופט ניסים ישעיה** מבית המשפט המחוזי ת"א, שם את יהבו בשלב בו מצוי הדיון בפני בית המשפט. הוא ציין שהוראת ס' 10(א) מונעת שימוש בדו"ח של מבקר הפנים כראיה ולא ניתן יהיה לבסס עליה ממצאים עובדתיים בסיום ההליך משפטי (בפס"ד), אך לדעתו רשאי בית המשפט, בשלב המקדמי בו דן לקחת את האמור בדו"ח בחשבון שיקוליו.

כך גם בת"א (ראשל"צ) 2949-09 **אלי חסון נ' המכללה לחינוך גופני ולספורט ע"ש זינמן במכון וינגייט בע"מ** (16 מאי 2010), **השופט יחזקאל קינר** כשעוד כיהן בבית משפט השלום בראשל"צ עשה הבחנה בין צירופו של הדו"ח לכתב התביעה, לבין הגשתו כראיה במהלך ההוכחות בתיק, ולכן דחה בקשה להורות על הוצאתו של דו"ח הביקורת הפנימית מתיק בית המשפט.

גם אנוכי סבור שבשלב זה, של סילוק תביעה על הסף, מותר לבית המשפט לעיין בדו"ח ולהתרשם מטענות התביעה הנובעות מבדיקותיו ומסקנותיו של המבקר.

הכרעה לגבי נתבעת מס' 1

גישות שונות הושמעו בקשר לסוגיית גדריה של החסינות השיפוטית והיקפה, ובכללה השאלה: האם ניתן לתבוע את המדינה בגין אחריותה השילוחית לפעולותיהם של נושאי משרה שיפוטית אשר נעשו תוך כדי מילוי תפקידם השיפוטי (ראו ע"א 56740-10-13 **עו"ד שטוב נ' אברהם שינפלד ואח'** (2014), בר"ע (י-ם) 2315/00 **מדינת ישראל נ' פרידמן** (2001), בע"א

בית משפט השלום בתל אביב – יפו

בס"ד

ת"א 4205-01-14 ק. נ' מדינת ישראל ואח'

לפני כבוד השופט בכיר ד"ר מנחם (מריו) קליין

(ת"א) 35684-10-11 מדינת ישראל נ' טוטיאן [2012], עא (חי') 59340-01-14 ישראל אברהם
אלתר נ' מדינת ישראל (2015)).

ד"ר אבניאלי מציינת בספרה דיני חסינות בעמ' 96 כי:

**"ניתן לחייב את המדינה גם כאשר שופט מבצע עוולה, בהיות השופט אורגן של
המדינה, שמעשיו ומחדליו מחייבים אותה".**

המקור לחיובה של המדינה הוא סעיף 3 לחוק הנזיקין האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב-
1952, לפיו:

**"אין המדינה אחראית בנזיקין על מעשה שנעשה בתחום הרשאה חוקית, מתוך
אמונה סבירה ובתום לב בקיומה של הרשאה חוקית; אולם אחראית היא על
רשלנות במעשה".**

גם לשאלת מודעות נתבעים 2-5 לחריגה מסמכותם אם הייתה כזו למי מהם יתכן וייתן משקל
בשאלת אחריות המדינה.

אכן בעניין שטוב נמצאה המדינה אחראית בכך שהשתתפה במתן פתרון מנהלי לבעיה שנוצרה
באותו מקרה ולא נמצאה אחראית בנזיקין על החלטותיהם של הדיינים אך אין לראות בכך
הכרעה תקדימית המחייבת דחיה על הסף בענייננו, כל עוד לא ביררנו את העובדות לעומק.

יתירה מזו, המדינה חבה גם בגין פעילותם של עובדי בית הדין שאינם בגדר דרג שיפוטי, אשר
פעלו גם בטרם ניתנו החלטות שיפוטיות.

לפי טענות התביעה עובדי המזכירות פתחו תיק להסכם גירושין כאשר לא היה בידיהם הסכם
גירושין, התיק נפתח למרות שאף אחד מבני הזוג לא הופיע בפניהם וכך גם לא מורשה מטעמם.
כמו כן מדובר בצדדים שהסמכות המקומית בעניינם נתונה לבית דין אחר, לא הוצג במזכירות
יפוי כוח של התובעת או בעלה ותעודות זהות שלהם. מה גם שהתיק שנפתח לא הביא לקביעה
של מועד לדיון והתובעת ובעלה לא זומנו לדיון בניגוד לתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים.

בית משפט השלום בתל אביב – יפו

בס"ד

ת"א 4205-01-14 ק. נ' מדינת ישראל ואח'

לפני כבוד השופט בכיר ד"ר מנחם (מריו) קליין

התביעה טוענת עוד שהתיק נפתח למרות שלא שולמה האגרה וזו שולמה ע"י נתבע 2 רק 3 ימים לאחר מכן, ובהמחאה אישית בניגוד לנהלים ובני הזוג אף הוחתמו ע"י המזכירות על נייר "בלנקו" ששימש אח"כ לעריכת הסכם גירושין. לעניין זה יש ליתן את הדעת כי המדינה הכירה בצורך לשינוי נהלים על מנת שמקרים שכאלו לא ישנו כמופיע בדוח מבקר הנהלת בתי הדין שצורף כנספח ג' לכתב התביעה.

לאור כל האמור לעיל ומונחה על ידי עקרון הזכות לגישה לערכאות סבורני שמוטב שנברר את העובדות שלפנינו על מנת שנוכל לדון בטענות העובדתיות והמשפטיות ולקבוע האם יש כאן אחריות של המדינה למעשי הנתבעים 2-5 ואחרים ומהי היקפה. אשר על כן אני דוחה את הבקשה לסילוק על הסף כלפי נתבעת מס' 1. לאחר שמיעת העדויות תוכל ב"כ המדינה המלומדת לטעון את טענותיה בעניין פטור המדינה מתשלום פיצוי לגופו של עניין.

הכרעה לגבי הנתבעים 3 - 5

לגבי נתבעים 3 - 5 דעתי שונה. לגביהם סבורני שזהו אחד מהמקרים החריגים שצויינו בפסיקה כמצדדים בסילוק התביעה על הסף כבר בשלב זה.

סעיף 8 לפקודת הנזיקין קובע :

"אדם שהוא גופו בית משפט או בית דין או אחד מחבריהם, או שהוא ממלא כדין חובותיו של אדם כאמור, וכל אדם אחר המבצע פעולות שיפוט, לרבות בורר לא תוגש נגדו תובענה על עוולה שעשה במילוי תפקידו השיפוטי".

בע"א (מרכז) 44997-02-12 שאול ויסמן נ' מנהל בתי המשפט השופט משה גל (פורסם בנבו) מוזכר הדיון הקיים בפסיקה לגבי החסינות המוקנית מכוח סעיף 8 לפקודת הנזיקין. הדיון התמקד בין היתר בשאלה האם המדובר בחסינות דיונית או חסינות מהותית. בחסינות מהותית אין אפשרות לתבוע לא את המעוול ואף לא את שולחיו ובחסינות דיונית אמנם השופט אחראי בנזיקין אך הוא חסין מפני הגשת תביעה אישית נגדו. כך או כך בכל מקרה החסינות השיפוטית מקנה מחסום הרמטי מפני הגשת תביעות כנגד שופטים, דיינים, או

בית משפט השלום בתל אביב – יפו

בס"ד

ת"א 4205-01-14 ק. נ' מדינת ישראל ואח'

לפני כבוד השופט בכיר ד"ר מנחם (מריו) קליין

אחרים בעלי משרה שיפוטית. זו חסינות מלאה וגורפת (בניגוד למקובל במשפט העברי, כפי שצינתי מתוך שו"ת דברי ריבות בפתח החלטתי זו).

לפי האמור בסעיפים 58 – 75 ו- 87 – 92 לכתב התביעה מיוחסת לדיינים הנתבעים 3 - 5, בניגוד לנתבע 2 הרב דומב, לכל היותר רשלנות ולא זדון וחריגה מודעת מסמכות.

כל פעולות הדיינים הנ"ל נגעו לסכסוך שנדון והובא בפניהם בעת שישבו בדין כדיינים, וכל פעולותיהם הם פעולות המבוצעות בדרך כלל על ידי שופט או דין, ושהינן מאפיין עיקרי של פעולה שיפוטית, כהגדרתה בפסיקה ובספרות.

פעולות הנתבעים 3 - 5 הינן פעולות שיפוטיות וקשורות לביצוע תפקידם השיפוטי וכרוכות בהם ומשכך חוסות תחת החסינות השיפוטית המהותית והמוחלטת המוקנית להם וכל נסיון ליצור הבחנה בין פעולה אחת לאחרת של מי מהדיינים במסגרת ישיבתם בדין בעניינה של המשיבה היא מלאכותית.

אני מקבל את טענת ב"כ המדינה על כי מדיניות משפטית ראויה אינה יכולה לערוך ההבחנה כפי שמבקש ב"כ המשיבה המלומד לעשות בין פעולות כאלו ואחרות של הנתבעים 3 - 5 שישבו בדין בהליך שהובא בפניהם ויש לראות את כל מעשיהם כמקשה אחת וכפעולות שיפוטיות שנעשו על ידי דין היושב בדין ולכן חוסות תחת החסינות השיפוטית האישית הגורפת.

לאור כל האמור לעיל יש לקבל את בקשת הסילוק על הסף לגבי נתבעים 3 - 5.

התיק יישמע, בע"ה, כמתוכנן בק"מ מסכם ביום 26/4/017 שעה 9:00.

כל בקשה תוגש לא יאוחר מיום 20/4/017.

בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

המזכירות תמציא החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, כ"ה אדר, 23 מרץ 2017, בהעדר הצדדים.

חתימה

בית משפט השלום בתל אביב – יפו

בס"ד

ת"א 4205-01-14 ק. נ' מדינת ישראל ואח'

לפני כבוד השופט בכיר ד"ר מנחם (מריו) קליין

